

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρξονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία. — Γραφεῖον Λιευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 32.

8 Ἰουνίου 1888

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

Ὅσακις ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς Γαλλίας διακρίνω τέλος μετὰ τινων ἡμερῶν διατριβῆν ἐν τῇ ἐρημοσύνῃ τῆς θαλάσσης νὰ διαγράφωνται ἐνώπιόν μου ὡσπερ σκιαὶ αἱ ἀκταὶ τῆς Πελοποννήσου, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν πεπληρωμένον σιγηλῆς χαρᾶς, τὸ αἰσθημά μου δὲ τοῦτο δὲν εἶνε ὁ ἐνθουσιασμός ἐκεῖνος, ὅστις καταλαμβάνει τὸν περιγητήν τὸν προσδοκῶντα νὰ ἴδῃ τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμῖνα ἢ ἔχοντα κατὰ νοῦν τὸν Θεμιστοκλέα ἢ τὸν Εὐριπίδην· αἱ συγκινήσεις αὗται καὶ αἱ σεμνοπρεπεῖς συμπάθειαι ἠμβλύθησάν πως δι' ἐμὲ μετὰ ἕξ ἐτῶν διαμονῆν ἐν Ἑλλάδι. Γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων τὴν χώραν ἣν μέλλω νὰ ἴδω καὶ οὐδεμία ἐκπληξίς μὲ περιμένει. Ἀφῆκα ὀπίσω ἐν τῇ πατρίδι μου φιλότατος ὑπάρξεις καὶ σοβαρὰς μερίμνας, ἀλλὰ καὶ βλέπω ἐνώπιόν μου ἐπὶ τῆς ἀποκρήμνου ἐκείνης γῆινης ταινίας τῆς ὀδοντωτῆς καὶ τεφροκυάνου, ἣτις κατὰ μικρὸν αὐξάνεται ὑπεράνω τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν φιλοξενίαν τῶν ζῶντων καὶ τῶν νεκρῶν, τὴν αἰείποτε νεάζουσαν καλλονήν, τὸ αἰώνιον τῆς μειδίαμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμεταβλήτου φύσεως καὶ τῶν ἀνακαινιζομένων γενεῶν.

Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ξηρὰ γίνεται μᾶλλον εὐδιάκριτος. Τὸ ταίναρον ἀκρωτήριον τὸ ὁποῖον βλέπει πρὸς τὰ κατὰ ξηρα Κύθηρα, τὰ βραχέως ἐκτεινόμενα ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, διαφαίνεται βραχυῶδες καὶ ὑπὸ πρασίνων θάμνων κεκαλυμμένον. Παρατείνει εἰς μῆκος τὴν ὀξείαν του ἄκραν μεταξὺ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, οὗτινος τὸ περίγραμμα χάνεται ἐντὸς λευκῆς καὶ ἐλαφρᾶς ὀμίχλης, καὶ τοῦ Λακωνικοῦ, ὃν στέφει ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Ταυγέτου ὑψομένου εἰς τὸ πέραν ἐν εἴδει πυραμίδος. Ἀκόμη ὀλίγας ὥρας καὶ θὰ κάμψω τὸν Μαλέαν πανταχόθεν ἐμφρασσόμενον ὑπὸ βράχων ἐν ἀταξίᾳ καὶ κατοπτριζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ τὸ διαυγές. Δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν πετρῶν ἐκείνων τῶν ὁμοίων πρὸς ἐρείπια γιγαντώδους φρουρίου,

μεταξὺ τῶν ἀγριομυρικῶν καὶ τῶν ἐστρεβλωμένων πευκῶν, ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου τοῦ στακτεροῦ καὶ ὑποπρασίνου ὁ ὁποῖος κάμνει ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βαθυκύανον χρῶμα τῆς θαλάσσης, δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ἐν μικρὸν ἀσβεστόκτιστον κελλίον μόλις διαφαινόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας. Ἐνίοτε ὁ ἐρημίτης εἶναι ἐκεῖ καὶ εὐλογεῖ τοὺς διαβαίνοντας, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον πλανᾶται ἀνὰ τὰ γειτονικὰ ὄρη. Οὐδεὶς ταράσσει τὴν μονότονον συμφωνίαν τῶν ἀγρίων βράχων καὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.

Ἐχω ἐδῶ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὑποδοχῆς· τὸ πᾶν νομίζω ὅτι ἄδει γνώριμον ἄσμα. Εἰσέρχομαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν παλαιάν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν νέαν. Ἡ θάλασσα φέρει τὰ ἀτμόπλοιά μας ὅπως ἄλλοτε τῶν Ἀθηναίων τὰς θεωρίας, θωπεύει τὰς αὐτὰς ἀκτάς, μετὰ τῆς αὐτῆς γαλήνης ρεεῖ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον, λικνίζει τοὺς ἀλιεῖς τῆς Ὑδρας, τοῦ Πόρου, τῆς Αἰγίνης καὶ τοῦ Πειραιῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ σάλου καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ φλοίσβου. Οὕτω δὲ ὑπάρχει ἐν τῷ πνεύματί μου ἀρμονία πλήρης μεταξὺ τῆς θέας ἣν βλέπω καὶ τῶν ἀναμνήσεών μου. Διακρίνω μακρὰν τὰς πολυκλύστους πέτρας τοῦ Σουνίου ἔχω ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸν Πλάτωνα φιλοσοφῶντα ἐπὶ τῆς ἄκρας καὶ τοὺς δεκατρεῖς στύλους, οἵτινες μόνον ἀπομένουσιν ὄρθιοι ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ ναοῦ· ὅταν δὲ πλέω παρὰ τὴν Αἴγιναν ἀνευρίσκω ἐν τῇ διανοίᾳ μου καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰ σημερινὰ αὐτοῦ λείψανα· τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν εἶναι δι' ἐμὲ ἐν καὶ ἀδιαίρετον, ἀδυνατῶ νὰ ἀποχωρίσω τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἕτερου· ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ζῶσι καὶ τὰ δύο ἐπίσης λαμπρά.

Ἴδουαί γεγυμνωμένα καὶ κιτρινίζουσαι ἀκταὶ τοῦ Φαλήρου, τὰ ἀγαπητὰ μου παρὰ τὴν θάλασσαν σπήλαια, πέραν δὲ τῆς Ἀκροπόλεως ὁ λόφος, τὸ σκιαγράφημα τοῦ Παρθενῶνος, ὁ Λυκαβηττός, ὁ Ὑμηττός καὶ ἡ μακρὰ κυματιώδης σειρά του, εἰς τὰ δεξιὰ· εἰς τὰ ἀριστερὰ οἱ μαυροὶ ὄγκοι, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀργυρίζοντες, τῆς Πάρνηθος· εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνας, τοῦ Πεντε-

λικού τὸ τρίγωνον. Τὸ ἀτμόπλοιον στρέφεται πρὸ τῆς Σαλαμῖνος, διέρχεται διὰ τοῦ στενοῦ διάπλου τοῦ Πειραιῶς· ἐμφανίζεται πλήρης ἰστών ἢ λεκάνη τοῦ λιμένος. Ἐχει ὁ Πειραιεὺς τὴν συνήθη του ἡμερίαν. Ἐπανέρχομαι εἰς τὸν οὐδὸν μου. Φίλα πρόσωπα καὶ λόγοι ὑποδοχῆς μὲ περιμένουσιν εἰς τὴν προκουμαίαν, ἀμα δὲ ἔρχεται πρὸς με καὶ φιλικὸς χαίρετισμὸς ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν, λευκῶν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν ναῶν τῶν ἰδρυμένων ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀθηνᾶς.

Ὁ Πειραιεὺς εἶναι τῶρα πόλις μεγάλη, ἦτο χωρίον πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν· πρὸ εἴκοσιν αἰῶνων ἦτο ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἐχουσι καὶ αἱ πόλεις τὰς περιπετείας των ὅπως καὶ τὰ βιβλία καὶ οἱ ἄνθρωποι· τινὲς δὲ ὑψοῦνται, καταπίπτουσι, καταστρέφονται, ἀκμάζουσι ἀλληλοδιαδόχως. Τὸ σπουδαῖον εἶναι νὰ μὴ υποστῶσι τὴν λήθην, ἔρχεται δὲ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ σφρίγγος ἀναβαίνει καὶ πάλιν, ἡ δὲ τύχη χορηγεῖ εἰς αὐτὰς ἀπροόπτους βλαστήσεις. Ὁ Πειραιεὺς ἐφυλάσσετο κατὰ τοὺς πονηροὺς χρόνους, οἵτινες ἐπηκολούθησαν εἰς τὰς συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν λειψάνων τῶν παλαιῶν τειχῶν, ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων τῆς δόξης του καὶ ὑπὸ τοῦ τάφου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὀλίγαι καλύβαι διετήρουν τὸ ὄνομα. Ταῦτα ἤρκουν διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναγέννησις του.

Τῶρα δὲ ἡ παλαιὰ εὐδαιμονία ἀνεφάνη ὅπως ἀναφαίνεται ὑπὸ τὴν χιόνα ἢ γῆ. Ἐν τῷ ἐστρογγυλωμένῳ λιμένι πολυάριθμα πλοῖα σαλεύουσι τὸ ὄξύ δάσος τῶν καταρτίων των, πλείστα δὲ λέμβοι εἶναι ἀναδεδεμένοι πρὸς τὸ λιθόστρωμα τῆς προκουμαίας. Τὰ ἀτμοκίνητα τῆς Γαλλίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἰταλίας, ἡ ναυτικὴ μοῖρα ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ρωσικὴ ὁρμοῦσιν ἐν τῷ λιμένι. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ ὑπερίπτανται πτηνὰ θαλάσσια, δύνουσιν ὑπὸ τὸ κύμα ἢ περιδιαβάζουσιν ὡς περ κύνοι, τὰ ἀλιευτικὰ πλοῖα διασχίζοντα τὸν λιμένα πλέουσι κεκλιμένα μὲ τὸ ἰστίον των φουσκωμένον, αἱ λέμβοι τῶν θωρηκτῶν αἴρουσιν ἀμφοτέρωθεν τὰ κωπία ὡς πτέρυγας.

Ἐν δὲ τῇ ξηρᾷ ἀκούεται ὁ θόρυβος τοῦ ὄχλου καὶ ὁ κρότος τῶν ἀνοικτῶν καὶ ὑπαιθρίων ἐμπορικῶν, ἐμπορικοὶ συσσωρεύουσιν ἐπὶ τῆς προκουμαίας τὰς πραγματείας των, ναυτικὴ πάσης χώρας περιφέρονται ἀργοὶ καὶ ἄδοντες ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἐμπορεύματα δὲ παντοειδῆ ἐκφορτώνονται ἐπὶ τῶν διαθρόχων λίθων τῆς ἀποβάθρας. Πανταχόθεν βλέπει καλοκτίστους οἰκίας καὶ συχναὶς κομψὰς κύκλω ἀνυψομένους ἀπὸ τοῦ κυρίου λιμένος μέχρι τῆς λεκάνης τῆς Ζέας· ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τοὺς λόφους, ἀκολουθοῦσι τὰς εὐρείας ὁδοὺς· πυκνοῦνται εἰς τὰς πλατείας· προχωροῦσι πρὸς τὸ δυτι-

κὸν μέρος ἐπὶ τῶν σωρῶν τῶν βράχων· χύνονται δὲ ὡς περ εἰς ἔφοδον ἔτι μᾶλλον πολυάριθμοι καὶ πυκναὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ πρὸς νότον καὶ ἐπιστέφουσι τὸν λιμένα τῆς Μουνηχίας τὸν διαυγῆ ὡς κάτοπτρον· ἐκτείνονται ἔπειτα ἀνάμικτοι πρὸς τὰ ἐργοστάσια τῶν ἐμπορικῶν συνοικιῶν καὶ τοὺς σταθμοὺς τοῦ σιδηροδρόμου καὶ χάνονται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἡμικυκλίου διὰ μέσου τῶν ἀγῶνων καὶ ξηρῶν ἀγρῶν· πέραν δὲ λευκὰ ὄροσημα κατὰ σειρὰν τεταγμένα δηλοῦσι τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος. Ἐκεῖ ὑπάρχει νεκροταφεῖον, τὸ ὁποῖον οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ ἐξωθήσωσι πρὸς τοὺς ἀγρούς, διότι ὁ θάνατος ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς δραστηριότητος, ἥτις εἶναι τῆς νέας ἡλικίας ἢ φιλοδοξία. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἡ μακρὰ κατατομὴ τῶν ἐργοστασίων διακόπτει τὸ ὁμοίμορφον τοῦ ὀρίζοντος, αἱ δὲ ὑψηλαὶ καὶ μακρὰ καπνοδόχοι ἀναπέμπουσι τὸν μαῦρον καπνὸν των πρὸς πάντας τῆς μυθολογίας τοὺς ἀνέμους.

Καὶ ὅμως ἐν πάσῃ ταύτῃ τῇ δραστηριότητι δὲν ἀνευρίσκομεν τὸν πυρετὸν τῶν βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἀρκτου, τὰς μαύρας οἰκίας, τὰς σκοτεινὰς ὁδοὺς, τὰς ἀνυπομονησίας τῆς κυριαρχικῆς καὶ πενθίμου βιομηχανίας. Ἐδῶ τὰ πάντα εἶναι φωτεινά. Κυριαρχεῖ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ, ὁ δὲ οὐρανὸς μειδιᾷ ὑπεράνω τῆς ὄχλοβοῆς τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχει ποιὰ τις ἀφροντισία καὶ ἀφέλεια εἰς τὰς διακυμάνσεις τοῦ ὄχλου, ὅστις συμπίεζεται, σταματᾷ, παρατηρεῖ, συνδιαλέγεται. Διακρίνεις ἐν τῇ ἀφροντισίᾳ ταύτῃ ἣν παρατηρεῖς ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων ὁδῶν, ἐν τῇ ἡσυχῳ ἀταξίᾳ τοῦ δρόμου, τὸν χαρακτηριστὸν τὸν ἰδιάζοντα εἰς λαὸν εὐθυμον, ἐλεύθερον καὶ εὐδαίμονα. Διότι οὐδέποτε ὁ Ἕλληνας καταλαμβάνεται ὑπὸ μελαγχολίας διὰ νὰ γείνη πλούσιος, τὸν δὲ καταναλισκόμενον καιρὸν οὐδέποτε θεωρεῖ ὡς νόμισμα, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς λαμπρὸν καὶ καλὸν ὕφασμα, ἐξ οὗ κόπτει κατὰ τὴν ἰδίαν ὄρεξιν τὸν τρόπον τοῦ βίου τὸν μᾶλλον εἰς αὐτὸν ἀρεστόν. Ἀγαπᾷ μὲν τὴν πρόοδον, ἀλλὰ καὶ συνοικειοῦται πρὸς τὰς περιστάσεις οὕτω δὲ οὐδέποτε γίνεται ὑποχείριος εἰς τὰς γοητείας, εἰς τὰς τυραννίας, ἃς ἐκείνη ἐπιβάλλει. Ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ περιβαλλομένη ὑπὸ γλυκειῆς ἀτμοσφαιρας ἀπολαύει μὲν παντὸς πράγματος ἐκάστοτε παρόντος ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ νὰ κάμνη πολλοὺς ὑπολογισμοὺς διὰ τὸ μέλλον. Κρίνει περὶ τῶν διαφορῶν τοῦ βίου περιστατικῶν μετὰ τινος ἀδιαφορίας ὡς οἱ σκεπτικοὶ φιλόσοφοι χωρὶς νὰ βασανίζῃ τὸ πνεῦμα μὲ δυσθύμους ὑπολογισμοὺς καὶ μὲ στοχασμοὺς καταπονητικούς καὶ ἀτελευτήτους. Δὲν ἀφίνει τὴν βιομηχανίαν νὰ ἀπορροφήσῃ ἀμερίστως τὸν χαριτωμένον καὶ φιλόανθρωπον πολιτισμὸν τῆς, μερίζει δὲ τὸν χρόνον μεταξύ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀ-

νεπαύσεως, τοῦ κόπου καὶ τῆς τέρψεως καὶ δὲν ἐπιβαρύνει τὰς ἡμέρας διὰ κακοῦ περισσοτέρου ἢ ὅσον εἶναι ἱκανόν.

Ὁ Πειραιεὺς εἶναι ὁ μέγιστος καὶ κατὰ πολὺ τῶν τριῶν ὄρμων, οἵτινες ἀνοίγονται ἐπὶ τῆς ζηρᾶς καὶ κίτρινης ἀκτῆς. Εἰς λόφος κεκαλυμμένος ὑπὸ λευκῶν οἰκιῶν καὶ διασχιζόμενος διὰ πλατείας λεωφόρου, ἔνθα ὁ κοινορτὸς περιστρέφεται ἐλεύθερος, τὸν χωρίζει ἀπὸ τοῦ ὄρμου τῆς Μουνυχίας τοῦ πάντοτε γαληνιαίου, ὅπου ἀκόμη καὶ τώρα ὑπὸ τὸ ὕδωρ διακρίνονται αἱ βάσεις παλαιῶν λιμενικῶν μνημείων, τῶν νεωσοίκων. Ἡ λεκάνη τῆς Μουνυχίας, ὅχι πολὺ βαθεῖα, εἶναι σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένη· λέμβοι μόνον ὀρμοῦσιν ἐκεῖ. Τὸ ἡμικύκλιον δὲ τῆς προκυμαίας περιστέφεται ὑπὸ νεοκτίστων οἰκιῶν θερνῆς μάλιστα διατριβῆς, ὧν οἱ ἐξῶσται βλέπουσιν πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἄν κάμψῃς τὴν προκυμαίαν ταύτην καὶ ὑπερβῆς ἓνα δεῦτερον λόφον, πετρώδη πρὸς τὰ κάτω καὶ κοινορτῶδη κατὰ τὰς κλιτύας, ἀκολουθήσης δὲ ἔπειτα στενὴν παραλίαν ἀτραπὸν, ὅπουθεν ἡ θεὰ ἐκτείνεται ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς Αἰγίνης, φθάνεις εἰς στενὸν καὶ ἀβαθῆ κολπίσκον, τὸ Φάληρον. Λέγουσιν ὅτι τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα ἔμελλον νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς τὴν Τροίαν εἶχον πάντα ἐκεῖ συναχθῆ· καὶ πιστεύω μὲν ὅτι ὁ λιμὴν τότε θὰ ἦτο καὶ μεγαλῆτερος καὶ βαθύτερος, ἀλλὰ βεβαίως πολὺ μικρὰ πρέπει νὰ ἴσαν καὶ τὰ πλοῖα. Ἐκ τούτου δὲ εὐχερέστατα λαμβάνει τις ἔνοιαν καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου περιγραφομένων νεωγίων. Τὰ ἐρείπια καταπεσόντων κτιστῶν λιμενικῶν ἔργων ἀποφράττουσι κατὰ τὸ ἡμισυ τὸν διάπλουν πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐπὶ πρασινιζούσης ἄκρας εἶναι ἐκτισμένος ὁ δίπτερος οἶκος τοῦ Κουμουνοῦρου ἐπὶ βάσεως μελανῶν βράχων πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐν περιφραγμα ὑφάλων πετρῶν. Τὸ Φάληρον εἶνε ψαμμοχῶστος, ἀκίνητος, σιγηλόν· ἀποτελεῖ μόνον συγκλεισίν τινα τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἔρχονται νὰ σβύσωσι καὶ νὰ διαλυθῶσι μετὰ μακρῶν φρικιάσεων τὰ κύματα τοῦ πελάγους.

Ἄν τις θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ ὅχι πλέον ὑπερβαίνων κατ' εὐθείαν τοὺς λόφους τῆς Μουνυχίας, ἀλλὰ παρακολουθῶν τὴν ἀκτὴν, εἶνε τραχεῖα ἢ ὁδός. Σειρὰ ὅλη ἀλληλοδιαδόχων ὑψωμάτων ἐκτυλίσσειται, κεκαλυμμένων ὑπὸ βράχων στακτερῶν, λείων, ῥωγαλέων, ὅπου φύονται θάμνοι ἀκανθώδεις. Εἶναι ἄγριον τὸ μέρος καὶ ἔρημον. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἀνευρίσκονται τὰ λείψανα τῶν παλαιῶν τειχῶν, τὰ ὅποια ἐπροστάτευον τὴν ἀκτὴν. Οἱ ὠραῖοι ἐκεῖνοι λίθινοι ὄγκοι εἶνε κεκομμένοι μεθ' ὕσης ἐπιμελοῦς τελειότητος καὶ τὰ θεμέλια τῶν ναῶν. Οἱ αἰῶνες ἀδυνατοῦσι νὰ καταβάλωσι τοιαῦτα τείχη, ἀλλ' οἱ ἔχθροὶ τῶν Ἀθηναίων πάντες μετὰ λύ-

σης ἔχουσιν ἐπιπέση κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων τούτων· ἔπειτα οἱ περίοικοι ἐλαφραγωγῆσαν κατὰ μέγα μέρος τοὺς τόσον καλῶς τετραγωνισμένους λίθους διὰ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτοὺς εἰς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, αἵτινες οὕτω ἐκτίζοντο σχεδὸν ἄνευ δαπάνης. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἀκόμη καὶ τώρα τὸ κακὸν ἐξακολουθεῖ, ὥστε ἂν δὲν ληφθῆ φροντίς τὰ σεπτὰ ἐκεῖνα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα λίαν ταχέως θὰ ἐξαφανισθῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὅχι μακρὰν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου, μέγας λευκὸς τοῖχος καταβαίνει ἀπὸ τοῦ λόφου, κλείει δὲ μέχρι τῆς θαλάσσης μίαν ἰδιοκτησίαν τοῦ Βασιλέως, ἀποτελοῦσαν μέγα παραλληλόγραμμον ὅπου ὁ τραχὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνεμος μεγάλως βλάπτει πᾶσαν βλάστησιν, ἣν ἤθελέ τις δοκιμάσῃ νὰ καλλιεργήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀγόνου ἐδάφους. Ὅθεν δύσκολον κατόρθωμα θὰ εἶναι νὰ σκιασθῆ ὁ τόπος ἐκεῖνος. Ἄλλ' ἡ θεὰ ἢ ἐκτεινομένη ἐνώπιον τοῦ βασιλικῶ περιπτέρου εἶναι ἱκανὴ νὰ παραμυθῆσῃ διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς φυτείας. Ὁ ἥλιος καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα διαστίλβουσιν ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ. Εἰς τὸ βάθος ἐκτυποῦται μαῦρη ἢ Σαλαμίς, στακτερά δὲ ἀνοικτοῦ χρώματος τὰ βουνὰ τοῦ ὀρίζοντος. Εἰς τὰ δεξιὰ, αἱ διακυμάνσεις τοῦ πορθμοῦ χάνονται εἰς εὐρυτάτην ἀποψιν· ἔμπροσθεν δὲ ἀτελεύτητος εἶνε ἡ παλirroια τῶν κυμάτων. Κατὰ πᾶσαν ὄραν τὰ ἀτμοκίνητα ἐπιστεφόμενα ὑπὸ καπνοῦ, τὰ πλοιάρια βεβαρυμένα ὑπὸ τὰ λευκά των ἰστία, διέρχονται πρὸ τοῦ παραδόξου τούτου κτήματος. Οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἔχουσι μεγαλόδενδρα δᾶση, ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἡγεμὼν ἔχει τι πολὺ καλλίτερον· τὰς μυρίας ἀνταυγείας τῶν ταλαντευομένων κυμάτων, τὸν καθαρὸν ἀέρα, τὴν ἔκτασιν τοῦ κυανοῦ χρώματος, τὸν πολὺν φλοῖσθον τῆς θαλάσσης καὶ τὸ πανόραμα τοῦ πεδίου, ὅπου ἠφανίσθη ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου, πᾶσαν δηλονότι τὴν ποίησιν τῆς ἀνοικτῆς φύσεως καὶ τῶν ἠρωϊκῶν ἀναμνήσεων.

Παρὰ τὴν βᾶσιν τοῦ ἐπιχώματος, μεταξὺ τῶν βράχων, εἰς τάφος ἐκ λίθου ὑποπρασίνου, ἀνοικτὸς καὶ κενός, πλήσσειται ἀκατάπαυστα καὶ πολλάκις πληροῦται ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ὀλίγαι βάσεις βαρέων στύλων καὶ εὐάριθμα καταβεβλημένα τύμπανα κεῖνται διεσκορπισμένα περὶ τὸν τάφον. Ὁ σωρὸς ἐκεῖνος τῶν ἐρείπιων εἶνε κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἀγαπῶ τὴν παράδοσιν ἐκείνην καὶ πιστεύω εἰς αὐτήν. Ὁ Παυσανίας διηγεῖται ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ ἥρωος μετεκόμισαν ἐκ τῆς ἐξορίας τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψαν ἐν Πειραιεῖ.

Καὶ ποῦ ἄλλου τάχα θὰ ἔθαπτον καταλληλότερον τὰ ἐνδοξα λείψανα ἢ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀκτῆς; Ὁ υἱὸς τῆς θαλάσσης δὲν ἔπρεπε νὰ

ἀναπαύεται πρὸς τὸν ἦχον τῶν κυμάτων; Ἡ σκιά του δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε πάντοτε παρούσα εἰς τοὺς τόσους ἐκείνους μάρτυρας τοῦ θριάμβου του; Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἔπρεπεν εἰς παρηγορίαν νὰ εἶναι θεατὴς τοῦ τόπου τῆς νίκης του; Ἄλλ' εἴτε ἐτέθη τῷ ὄντι ἐν τῷ μνημείῳ ἐκείνῳ εἴτε μὴ, εἴτε ἐσκέπασάν ποτε τὰ μάρμαρα ἐκείνα τὸ λείψανόν του εἴτε μὴ, πᾶσα τάχα πνοή τῶν ἀνέμων δὲν διηγεῖται ἀληθῶς πρὸς τὴν ἀκτὴν τὸ ὄνομά του; τὸ φάντασμά του δὲν ἐπιφαίνεται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων; Οἱ ψυχρῶς συζητοῦντες περὶ τῶν τοιούτων ἄς νομίζωσιν, ἂν θέλωσιν, ὅτι τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο εἶναι ἀγνώστου τάφος, ἀδιάφορον ὁ Θεμιστοκλῆς εἶναι παρὼν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἣτις βλέπει τὴν Σαλαμίνα.

Σ.

("Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Ἡ ἐορτὴ τοῦ προστάτου ἀγίου τοῦ Σαλλύ πανηγυρίζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἰουλίου, ὀκτῶ ἡμέρας πρὸ τῆς ἐορτῆς τοῦ Δαμμαριλέ-Λύς, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν Κυριακὴν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρουσίαζε τὸν διάδοχον τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ πρὸς τοὺς προσκεκλημένους της. Ὁ ταγματάρχης, ὃν ὁ Σαρβέ ὠδήγει νῦν μετὰ σπουδῆς εἰς Σαλλύ, ἔμελλε λοιπὸν νὰ εὕρῃ διὰ τὰ πρῶτά του ρητορικὰ γυμνάσματα τοὺς χιλιούς περίπου κατοίκους τῆς κώμης ἐν εὐωχίᾳ διατελοῦντας, παρεκτός αὐτῶν δὲ καὶ ἄλλους συρρέουσιντας ἐκ Βαρβιζῶν καὶ Δαμμαρι πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῶν χωριδίων τοῦ Λύς καὶ τῆς Βόσθης. Ἡ εὐκαιρία ἦτο καλὴ ὅπως ἐπιδειχθῆ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς ὁ τὴν προτερῆαν ἐκλεχθεὶς ὑποψήφιος. Τὴν ἐπαύριον θὰ μετέβαινον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ λατομεῖα καὶ ἔπειτα τὰ πλινθοποιεῖα τοῦ παλαιοῦ οἴκου Σαρβέ καὶ Γύος. Ἄλλ' ἐκεῖ ὁ Βερδιέ θὰ μετέβαινε μόνος, ἐπειδὴ ὁ Σαρβέ δὲν ἤθελε νὰ φανῆ ὅτι ἐπιβάλλει ἐπίσημον ὑποψήφιον εἰς τοὺς παλαιούς του ἐργάτας. Ἐν τούτῳ εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ὅλην τὴν ἡμέραν ὅπως περιέλθωσι μεταξύ τοῦ συνηθροισμένου εἰς Σαλλύ πλήθους τῶν γεωργῶν ἢ ἐργατῶν, μικρῶν οἰκοκυραίων, μαθητευομένων εἰς Βαρβιζῶν, ἐλθόντων ἐν πάσῃ εὐθυμίᾳ μὲ τοὺς ἐργατικούς των χιτῶνας καὶ τὰ περισφύριά των ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ χορεύουσιν ὁμοῦ μὲ τὰς εὐειδεῖς νεάνιδας εἰς τὸν χορὸν Μερσιόλ. Χωρὶς νὰ λο-

γαριάσωμεν τὴν ὁμήγυριν, τὴν μεγάλην ἐκλογικὴν ὁμήγυριν!..

Ἐντὸς τοῦ ὀχήματος προτοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς Σαλλύ, ὁ Σαρβέ καὶ ὁ Βερδιέ συνωμίλουν ὀλίγον· ὁ μὲν γερουσιαστὴς ἐλαφρῶς λικνιζόμενος ὑπὸ τοῦ κράτους τῶν τροχῶν ἐκοιμάτο σχεδὸν νεναρκωμένος ἐκ τῆς πέψεως· ὁ δὲ Βερδιέ παρετήρει διὰ τῆς θυρίδος τὸ δάσος, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις ἤρχιζεν ἐκείθεν, δάσος καταπράσινον ζωηροῦ πρασίνου χρώματος, μὲ ἐρείκας φυομένας πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δρυῶν.

Ὁ ταλαίπωρος ταγματάρχης διετέλει νῦν ἀληθῶς ὑπὸ τὸ κράτος φόβων, οὐς οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε γνωρίσει. Ἦτο ὑποψήφιος! Τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ τοῦ ἐφαίνετο ἐξαίφνης πολὺ περισσότερον ἐπίφοβον παρ' ὅσον ἐνόμιζε πρότερον καὶ ἐσυλλογίζετο μετὰ τρόμου τί ἐζήτει αὐτὸς ἐκεῖ, εἰς ἐκείνην τὴν ὁδόν, ἐντὸς ἐκείνης τῆς ἀμάξης, ἣτις εἶχε σταματήσῃ πρὸ ὀλίγου εἰς Δαμμαρι, ὅπου ὑπέστη τὴν πρώτην δοκιμασίαν τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Ναί, πρὸς στιγμὴν ὁ δυστυχὴς ταγματάρχης ἠναγκάσθη νὰ πῆ ὁμοῦ μὲ τοὺς λιθοτόμους ἐντὸς πνευματοπωλείου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Δημαρχείου φρικτὴν ρακὴν, ἣτις ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ καταστρέψῃ τὸ στόμα. Καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ μορφάσῃ! Ἐκέρνα ἢ ἐπιτροπὴ τῶν λιθοτόμων! Ὁ Μεδερίκος Σαρβέ ἀνησύχησεν ὀλίγον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ ταγματάρχης ὀλίγον ἔλειψε νὰ πτύσῃ τὸ ποτόν· ἀλλ' εὐτυχῶς κατέπιε γενναίως τὸ δηλητήριο: «Εἶνε καὶ αὕτη ἡ ρακὴ μίᾳ ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τῆς ἐκλογῆς, αἶ, ταγματάρχα;» εἶπε τότε ὁ Αἰμίλιος Δυκάς κρυφίως εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Βερδιέ. Εὐτυχῶς ὁ Γκενώ, ὅστις εἶχεν τὸν στόμαχον ἰσχυρόν καθὼς καὶ ὁ Καπποᾶ ἐκένωσεν ἐντελῶς τὰ ποτήριά των, εἰς δὲ τῶν λιθοτόμων, πρῶτον ζουάβος, παρεκίνησεν τοὺς συντρόφους του νὰ κραυγᾶσωσι μεγαλοφώνως «Ζήτω ὁ ταγματάρχης!» διακηρύττων ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Γκαρούς ἦτο τελειωμένος!.. «ὦ! κατὰ τὸ τρίτον κάτω!..»

Ὁ Γκαρούς; Ναί, μάλιστα! ὁ Γκαρούς, ὁ διάσημος Γκαρούς, ὁ ἔξαλλος ὑποψήφιος, ὁ σκληροτροπάρχης, ὁ ἄγριος! Ὁ Βερδιέ ἔμελλε νὰ τὸν ἴδῃ εἰς Σαλλύ, ὅπου ἐπεδεικνύετο, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν συνήντα πάλιν εἰς Δαμμαρι, εἰς τὸ καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς, εἰς μίαν ἄλλην ὁμήγυριν γινομένην πρὸς ἀντίπραξιν. Ἐκεῖ θὰ ἐφαίνετο ὁ ταγματάρχης!

— Ὅθι τὸν συντρίψετε τὸν Γκαρούς, αἶ ταγματάρχα; ἔλεγεν ὁ Σαρβέ ἀφυπνιζόμενος ἐνῶ ἡ ἀμαξά ἐπλησίαζεν εἰς τὸ Σαλλύ. «Ὅχι ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον αὐτὸ τὸ κτήνος· εἶνε ἀστεῖος μάλιστα μὲ ταῖς φωνάρας του καὶ μὲ τὰ παχιά του λόγια καὶ θὰ μὲ διεσκέδαζεν, ἂν ἡμ-